

Centar Izuzetne Vrednosti
u oblasti istraživanja ishrane i metabolizma
Centre of Research Excellence
in Nutrition and Metabolism

STATUS ESENCIJALNIH MASNIH KISELINA KOD ZDRAVIH OSOBA I U METABOLIČKIM BOLESTIMA U SRBIJI: **DA LI NAM JE POTREBNA SUPLEMENTACIJA?**

Ristić-Medić D, Arsić A, Popović T, Poštić M, Vučić V,
Gurinović M, Glibetić M

prezenter: Dr sc. med **Danijela Ristić-Medić**

www.srbnutrition.info

Republika Srbija
Univerzitet u Beogradu
Institut za medicinska istraživanja
Institute for Medical Research

Masne kiseline fosfolipida

- ❑ Sastav masnih kiselina fosfolipida seruma reflektuje tip masti unetih ishranom i koristi se kao biohemijski parametar za praćenje unosa masnih kiselina
- ❑ Eritrociti reflektuju profil masnih kiselina serumskih lipida i smatraju se prihvatljivim modelom za ispitivanje opšteg metabolizma masnih kiselina

Raatz S et al, J Nutrition, 2001)

Masne kiseline fosfolipida

- Literaturni podaci ukazuju da se masne kiseline fosfolipida mogu posmatrati kao nezavisan faktor rizika za nastanak kardiovaskularnih oboljenja i da se uzimaju kao objektivni biohemijski indikator tokom dijetnih interventnih studija
- Više pažnje se danas posvećuje vrsti masnih kiselina u odnosu na količinu masti, jer se i pored smanjenog unosa masti, kalorijski unos nije smanjio kao ni broj gojaznih osoba i broj obolelih od dijabetesa tipa 2

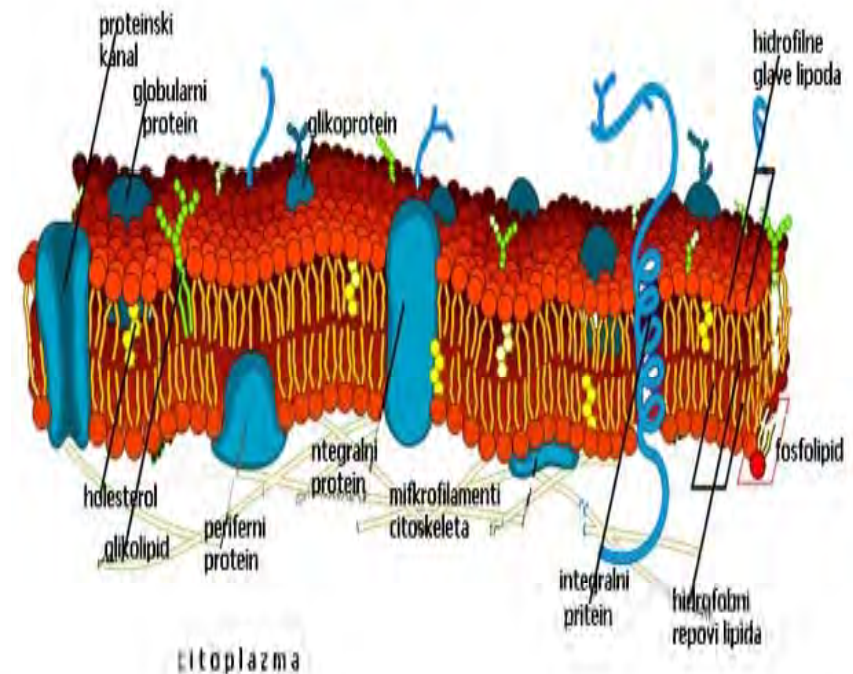
Nomenklatura najzastupljenijih masnih kiselina

Trivijalan naziv	Hemijski naziv	Skraćena oznaka
zasićene masne kiseline		
Kaprinska	Dekanska	10:0
Laurinska	Dodekanska	12:0
Miristinska	Tetradekanska	14:0
Palmitinska	Heksadekanska	16:0
Stearinska	Oktadekanska	18:0
Arahinska	Eikosanska	20:0
Behenska	Dokosanska	22:0
Lignocerinska	Tetrakosanska	24:0
nezasićene masne kiseline		
Palmitoleinska	cis-9-dekaenska	16:1, n-7
Oleinska	cis-9-okttadekaenska	18:1, n-9
Vakcenska	cis-11-oktadekaenska	18:1, n-7
Gadoleinska	cis-9-eikosaenska	20:1, n-7
Eručna	cis-13-dokosenska	22:1, n-9
Cetoleinska	cis-11-dokosenska	22:1, n-11
Nervonska	cis-15-tetrakosaenska	24:1, n-9
Linolna	cis-9,12-oktadekdienska	18:2, n-6
γ-linolenska	cis-6,9,12-oktadekatrienska	18:3, n-6
α-linolenska	cis-9,12,15-oktadekatrienska	18:3, n-3
dihomo-γ-linolenska	cis-8,11,14-eikozatrienska	20:3, n-6
Arahidonska	cis-5,8,11,14-eikozatetraenska	20:4, n-6
Timnodonska	cis-5,8,11,14,17-eikozapentaenska	20:5, n-3
Klupanodonska	cis-7,10,13,16,19-dokozapentaenska	22:5, n-3
Cervonska	cis-4,7,10,13,16,19-dokozaheksaenska	22:6, n-3

Linolna (18:2n-6) i Alfa-linolenska kiselina (18:3n-3) su dve EFA koje organizam ne sintetizuje već se unose samo hranom i prekursori su dugolančanih n-6 i n-3 masnih kiselina

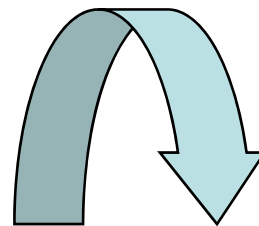
FOSFOLIPIDI MEMBRANE

- Dužina i stepen nezasićenosti masnih kiselina fosfolipida određuju fluiditet i propustljivost membrane
- masne kiseline fosfolipida membrane prekursori su za sintezu eikozanoida
- proizvodi degradacije fosfolipida (*ceramid, sfingozin, inozitol-3-fosfat, diacilglicerol*) su sekundarni glasnici u intraćelijskoj signaliciji

CILJ

- ❑ Svrha ove studije preseka bila je odrediti status masnih kiselina fosfolipida seruma i eritrocita kod pacijenata sa poremećajem metabolizma lipida, u gojaznosti, u dijabetesu tipa 2, kod pacijenata na hemodializi kao i kod obolelih od alkoholne ciroze jetre i uporediti ih sa zdravim osobama

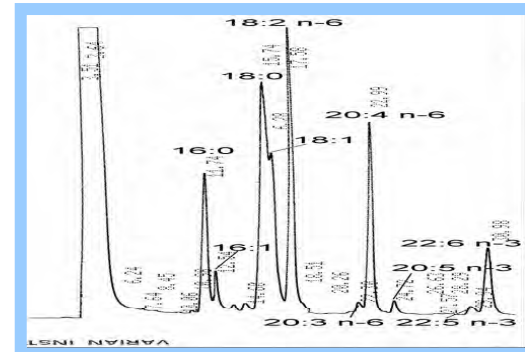

METODOLOGIJA

- ❑ Fosfolipidi seruma su izdvajani jednodimenzionalnom tankoslojnom hromatografijom, a sastav masnih kiselina je određen pomoću gasne hromatografije

TLC hromatogram neutralnih lipida

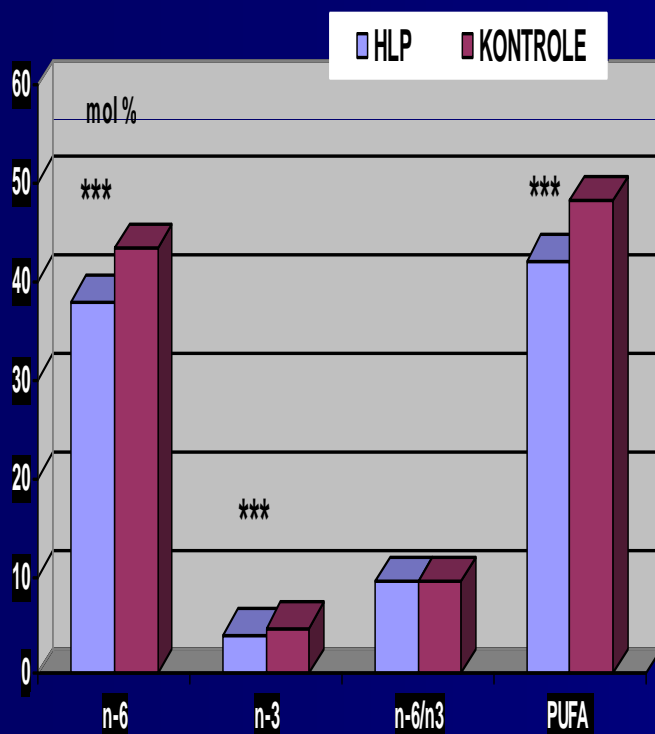
Hromatogram masnih kiselina

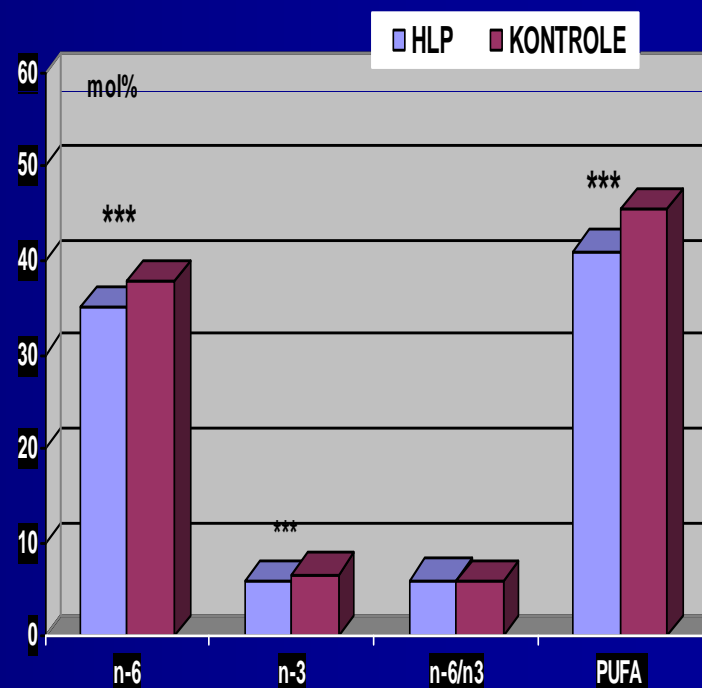
Rezultati poređenja profila masnih kiselina fosfolipida seruma i eritrocita pacijenata sa hiperlipidemijama sa zdravim osobama

serum

eritrociti

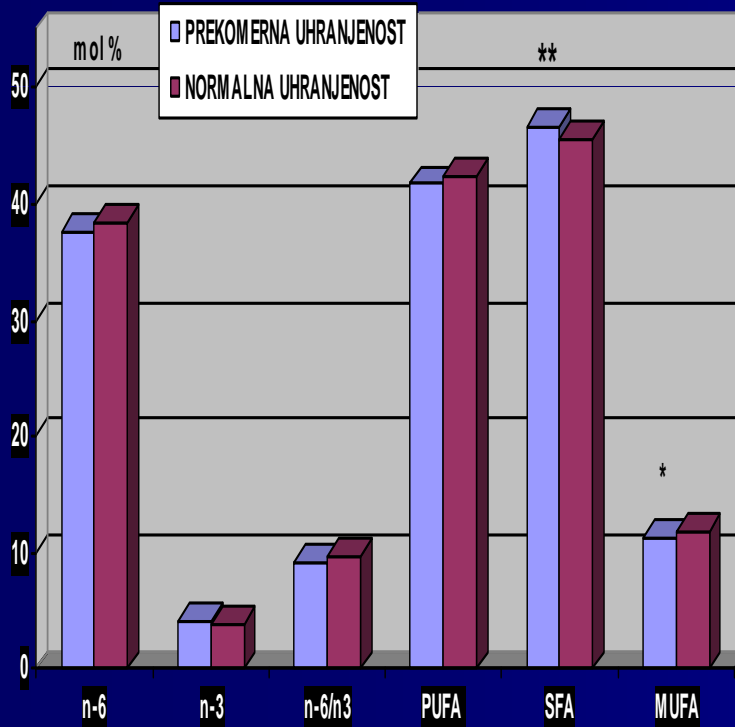

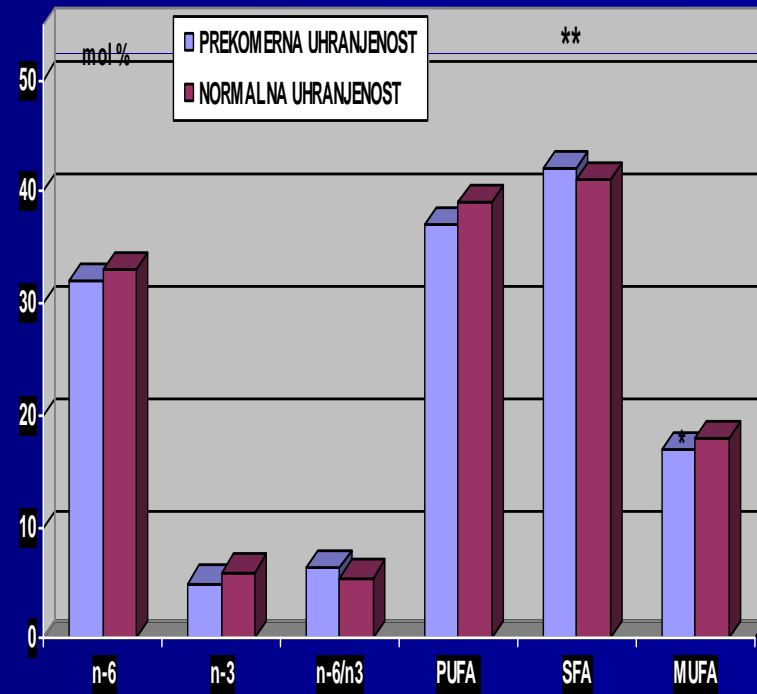
Rezultati poređenja profila masnih kiselina fosfolipida seruma i eritrocita pacijenata sa hiperlipidemijama u odnosu na stepen uhranjenosti

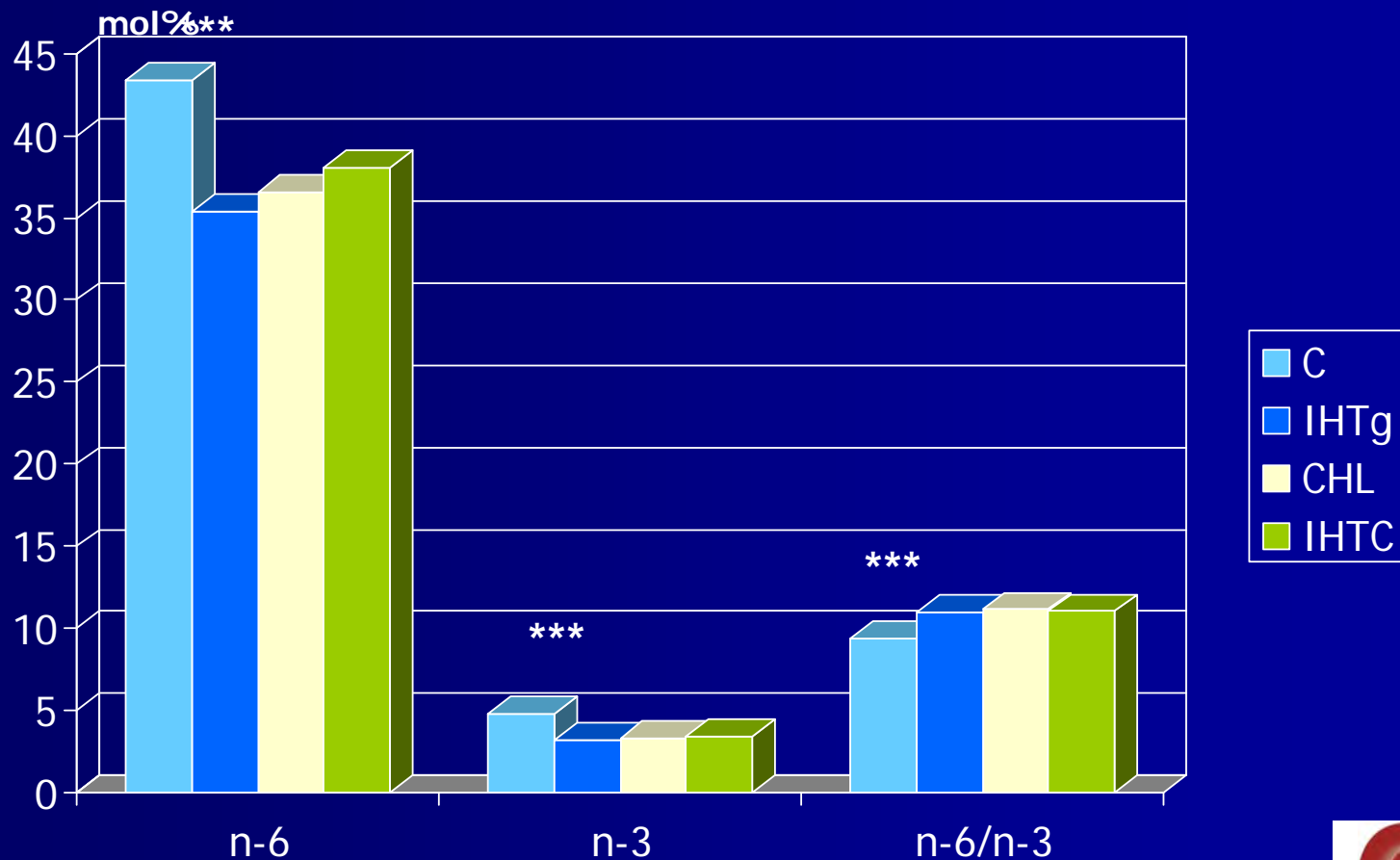
serum

eritrociti

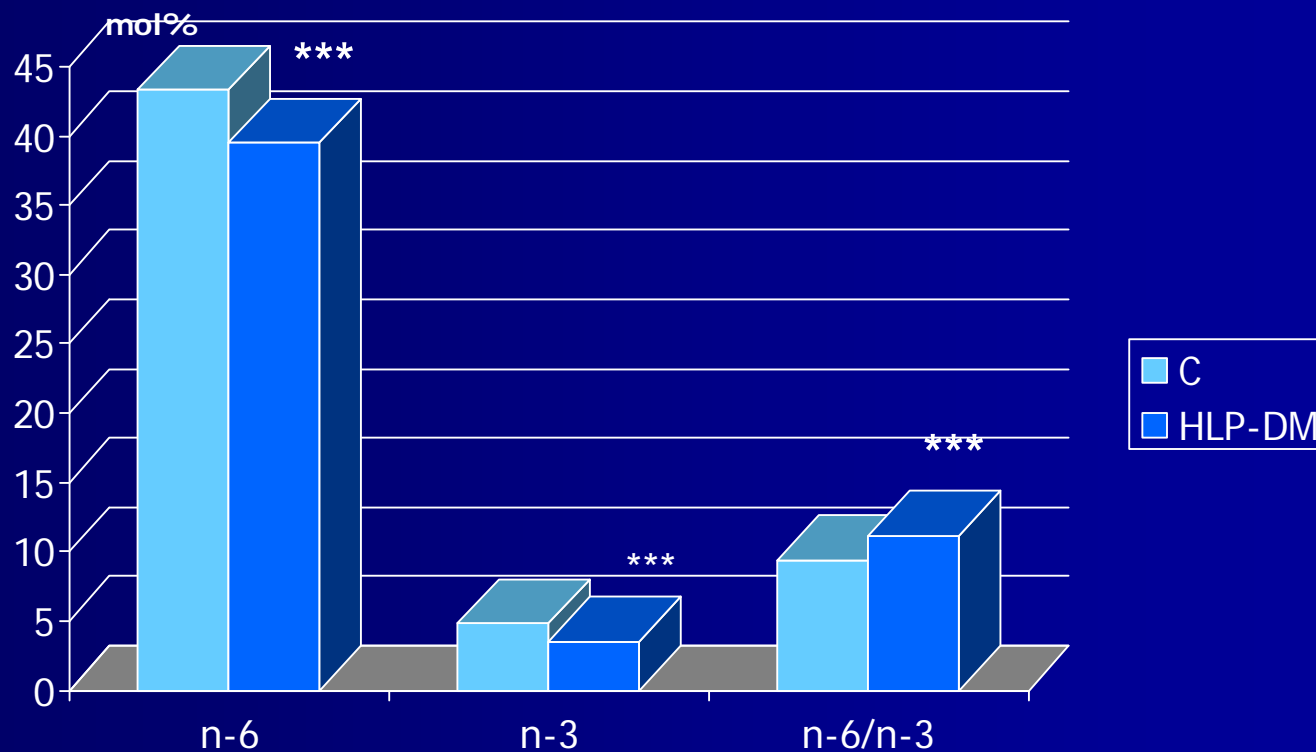
Rezultati poređenja profila masnih kiselina fosfolipida seruma u odnosu na **tip hiperlipidemije**

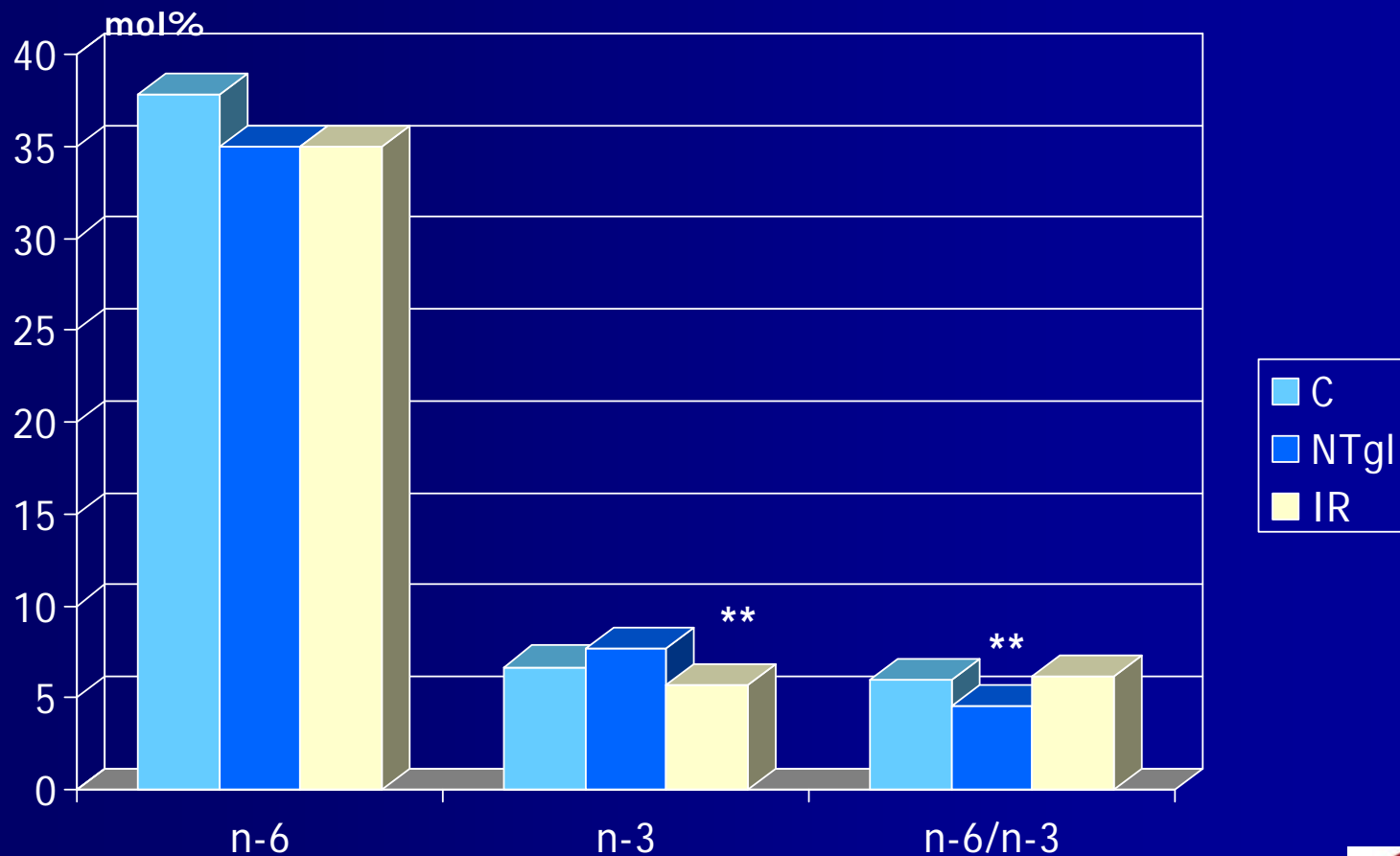
D.Ristić Medić et al, Nutrition Research, 2003

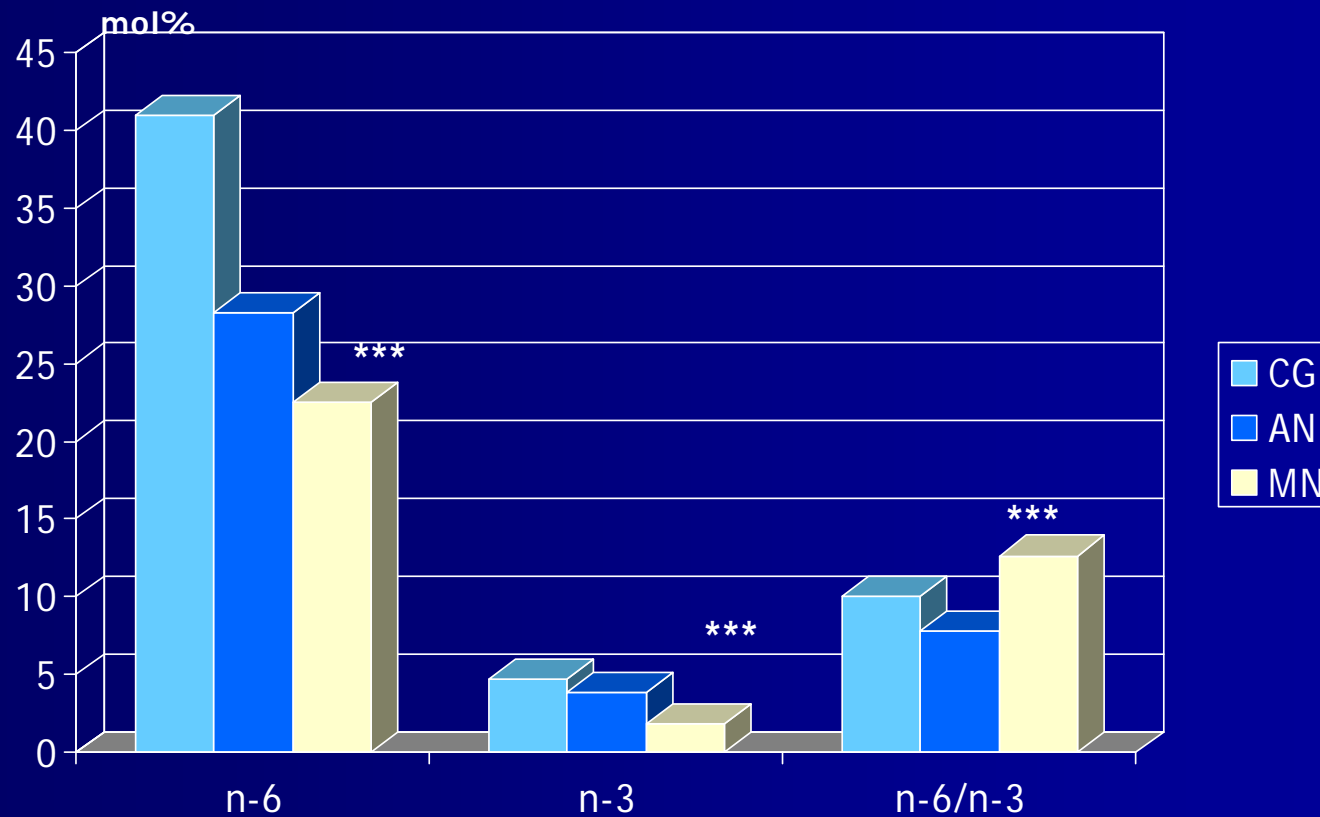
Rezultati poređenja profila masnih kiselina fosfolipida seruma pacijenata sa **hiperlipidemijama obolelih od dijabetesa tipa 2** sa zdravim osobama

Profil masnih kiselina fosfolipida eritrocita **gojaznih osoba sa hiperlipidemijama** u odnosu **na stepen osetljivosti na insulin**

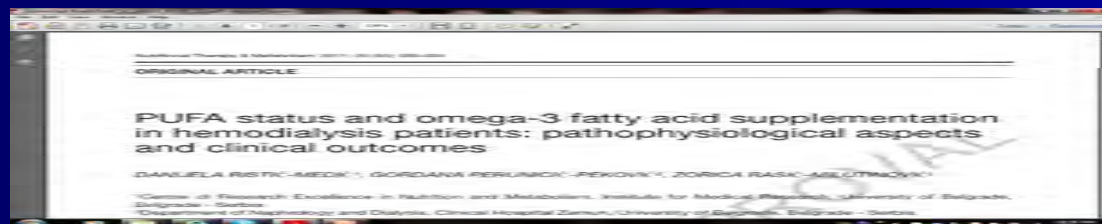
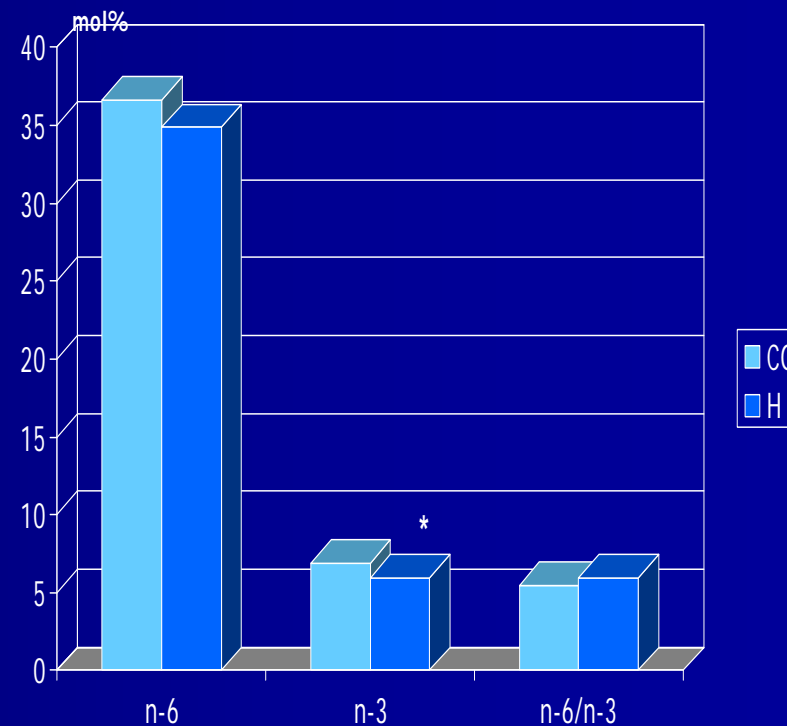
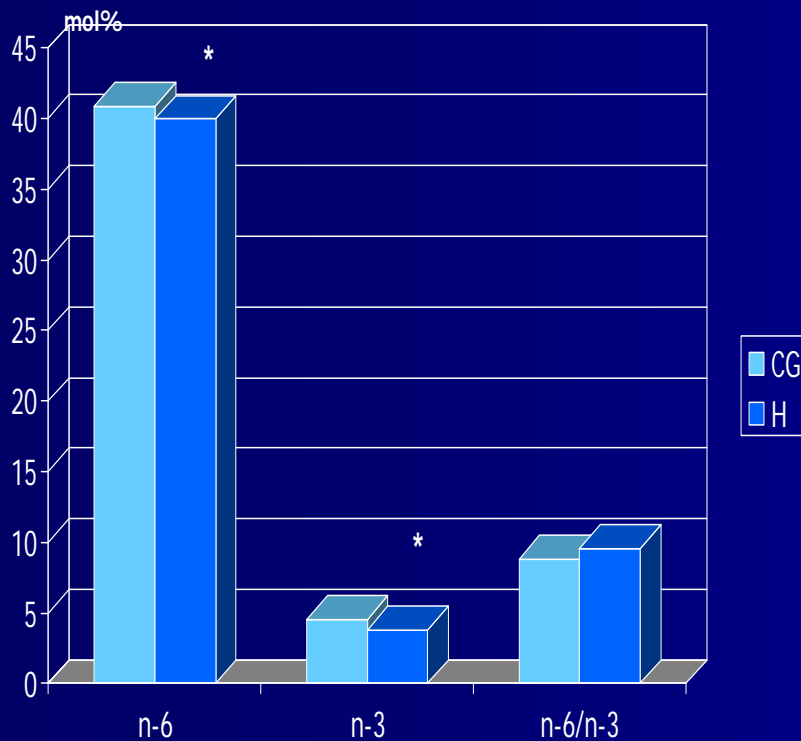
Profil masnih kiselina fosfolipida seruma pacijenata sa **alkoholnom cirkozom jetre** u odnosu na **stepen uhranjenosti**

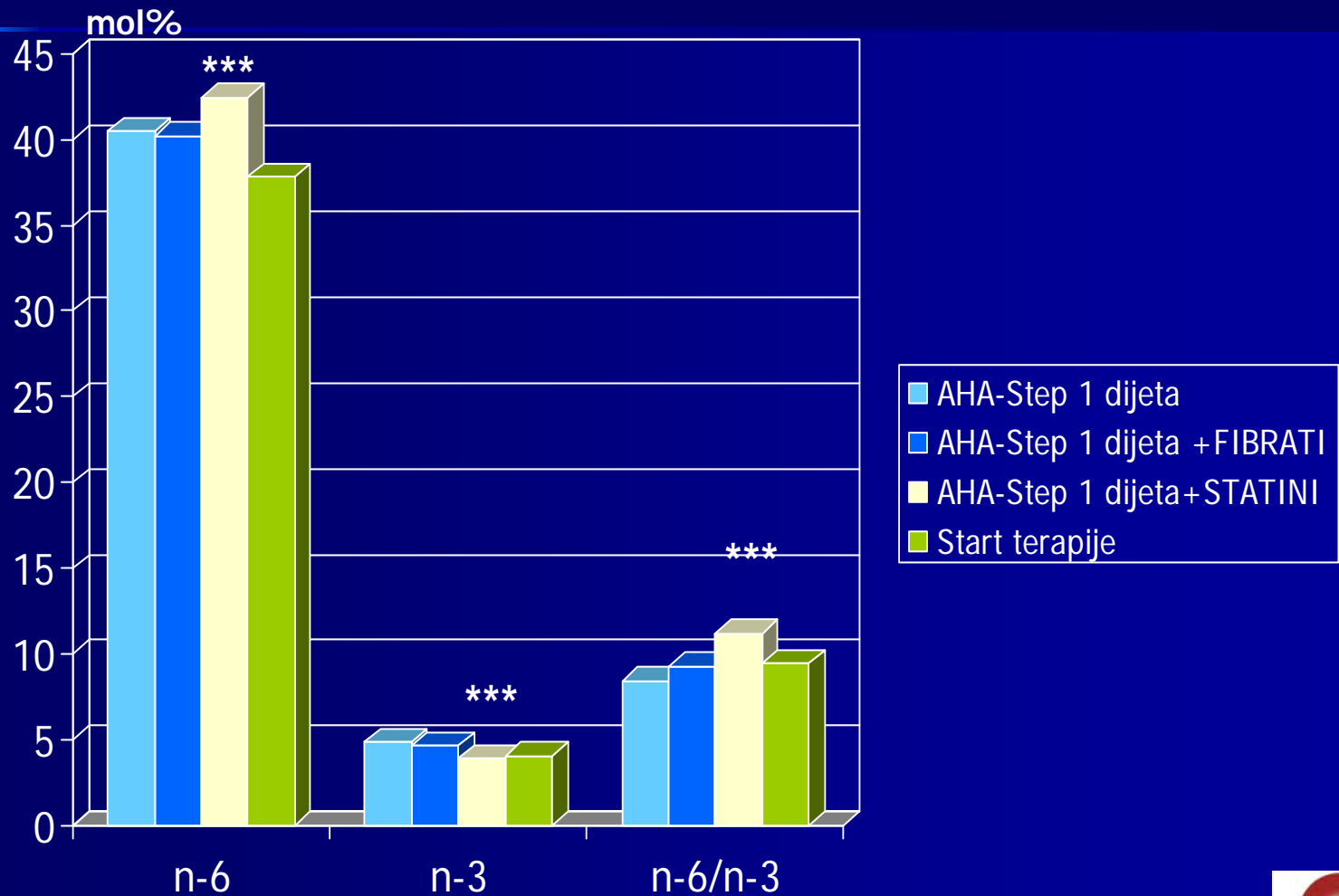
Profil masnih kiselina fosfolipida seruma i eritrocita kod pacijenata na hemodijalizi

serum

eritrociti

Profil masnih kiselina fosfolipida seruma kod pacijenata sa **hiperlipidemijama** na različitim tretmanima

PUFA STATUS KOD ZDRAVIH OSOBA

Biomarker: fosfolipidi seruma

EPIC STUDY- Saadatian-Elahi et al, AJCN 2009,

<u>Naša populacija</u>		Grčka	Italija	Španija	Kembridž	Oksford	Danska
- PUFA ω -6 %	40.98 $\pm$ 1.91	23%	21%	21%	23%	27%	21.4
- PUFA ω -3 %	4.69 $\pm$ 1.03	7.3%	6.2%	8.1%	4.4%	8.4%	9.1%
- ω -6/ ω -3	9.98 $\pm$ 2.4 !	3.1	3.3	2.7	5.5	3.2	2.3

ω -6/ ω -3 ODNOS U ISHRANI

Opšte dijetne preporuke 1-4:1

Ishrana u Evropi 10-14 : 1

Mezolit 1-4 : 1

dijetne navike (FFQ) pacijenata sa tek dijagnostikovanim hipelipidemijama
naša populacija (% dnevnog energetskeg učešća)

PUFA ω -6 % 7.62 $\pm$ 0.96 PUFA ω -3 % 0.61 $\pm$ 0.16 ω -6/ ω -3 12.83 $\pm$ 2.88

Korelacija unosa EPA i DHA hranom na osnovu ankete o učestalosti uzimanja pojedinih namirnica (FFQ) i sastava masnih kiselina fosfolipida seruma : EPA r 0.946, DHA r 0.983

OPŠTI ZAKLJUČAK

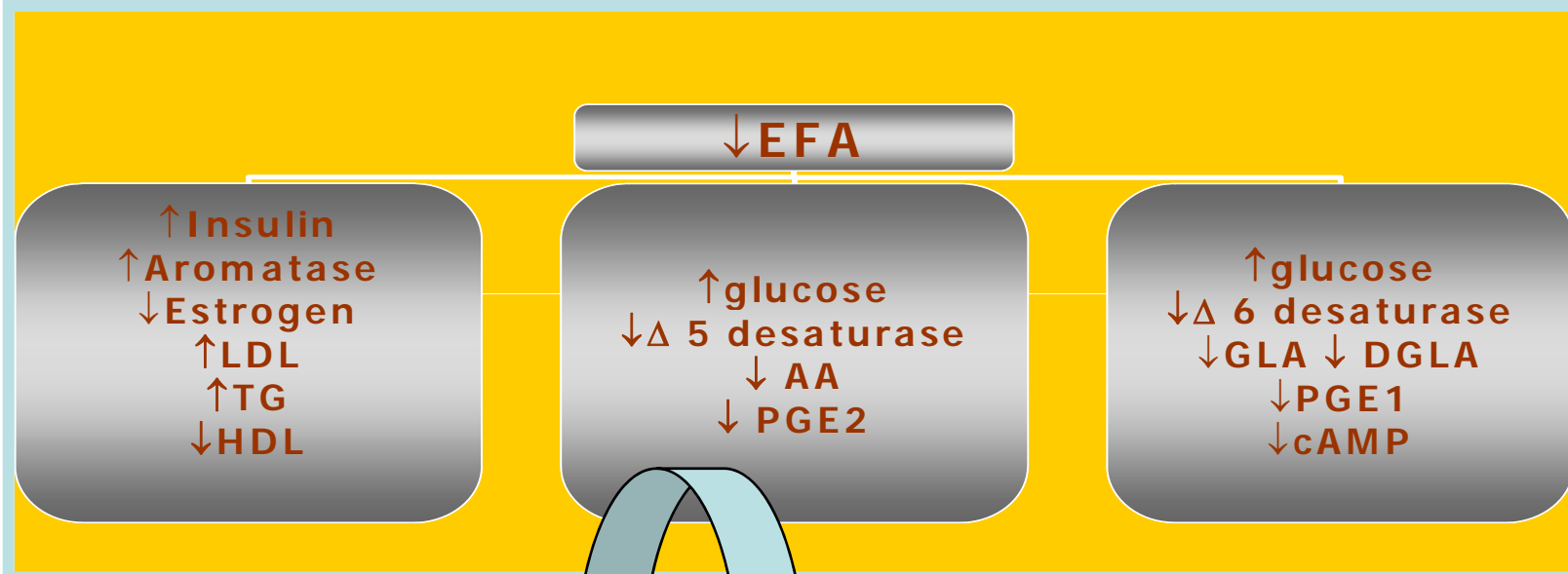
Status n-3 PUFA fosfolipida seruma i eritrocita ne samo kod metaboličkih oboljenja već i kod zdravih osoba u našoj populaciji, ukazuju na neophodnost preventivnih nutritivnih programa, na primenu ishrane sa odgovarajućim odnosom ω -6/ ω -3 masnih kiselina ili korišćenje suplemenata ukoliko se ne jede ribe bogata u ω -3 masnim kiselinama

Dalja istraživanja

Potencijalan model metaboličkog odgovora

Holden RJ, Medical Hypotheses, 45,1995,169-189.

Hrana bogata u n-3 masnim kiselinama
ili suplementacija

Biomarkere masnih kiselina
Faktore inflamacije i
oksidativnog stresa
Lipidni status
Kliničke pokazatelje
nutritivno baziranih bolesti

Prevenција
Nutritivna
terapija

Lan i laneno seme

Golica

Zahvalnost saradnicima

Mr Sc. Aleksandra Arsić, dip.biohemičar
Mr Sc. Marija Takić, dip.biohemičar
PhD stud. Jasna Tepsic, dip. biologu

HVALA NA PAŽNJI

www.srbnutrition.info